

Kawałczewska, Janina

Program ochrony środowiska w województwie płockim na lata 1996-2001

Notatki Płockie 42/1-170, 18-23

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE PŁOCKIM NA LATA 1996-2001

Środowisko przyrodnicze w Polsce można oceniać różnie. Różnie można też ocenić działania mające na celu jego ochronę. Każdy może znaleźć argumenty popierające tezę, że jest dobrze lub źle. Prawda o środowisku przyrodniczym także naszego województwa jest złożona. Obok przepięknych i charakteryzujących się wspaniałą bioróżnorodnością ekosystemów mamy też tereny zdegradowane, na których występują zagrożenia. Ale z drugiej strony stan środowiska poprawia się. Osiągnięto to dzięki dużemu wysiłkowi społeczeństwa województwa płockiego.

Z danych porównujących wskaźniki gospodarcze decydujące o jakości środowiska wynika, że nie recesja jest czynnikiem decydującym o stanie środowiska. W maju 1996 roku podsumowano działania na rzecz ochrony środowiska w województwie płockim w latach 1991-1995.

Oceniając zwłaszcza ostatnie 4 lata można stwierdzić, iż generalnie nastąpiła poprawa stanu środowiska - dotyczy to zwłaszcza czystości powietrza. Zmniejszyły się stężenia SO_2 , CO, pyłów, węglowodorów. Zmniejszyły się także stężenia zanieczyszczeń fizykochemicznych w rzekach, choć ze względu na zanieczyszczenia bakteriologiczne, rzeki są nadal głównie pozaklasowe. Zmniejszyło się natężenie hałasu przemysłowego przenikającego do środowiska, natomiast wzrosło natężenie hałasu komunikacyjnego.

Największe osiągnięcia na rzecz ochrony środowiska widoczne są w zakładzie należącym do "80" największych trucielei w kraju - płockiej Petrochemii (np. zmniejszono emisję SO_2 o ponad 20 tys. ton/rok), między innymi poprzez:

- zakup niskosiarkowej ropy,
- zrealizowanie w poprzednich latach na terenie tego zakładu takich inwestycji jak: instalacje "Claus Va i Vb" wraz z odsiarczaniem gazów z tej instalacji. Reforming V i HON V,
- Terminal Nalewczy do autocystern z pełną hermetyzacją, hermetyzacją mechaniczną oczyszczalni ścieków a także te, których realizację rozpoczęto w wymienionym okresie tj.:
- Kompleks Hydrokrakingu, nowa instalacja Oksydacji Asfaltów wraz z hermetyzacją przechowywania i dystrybucji tego produktu, Destylacja Rurowo-Wieżowa VI, modernizacja ASN 1,2,3 połączone z hermetyzacją, zabudowa palników niskoemisyjnych na Elektrociepłowni, Hydroodsiarczanie Gudronu - paliwa dla EC - co pozwoli w rezultacie na znaczne ograniczenie emisji gazowej tego zakładu.

Produkcja w Petrochemii paliw ekologicznych przyczynia się do poprawy stanu środowiska w całym kraju.

W "Petrochemii-Płock" S.A. zmniejszono również

ilość ścieków o 669 tys. m^3/r , poprawiając również ich jakość poprzez modernizację oczyszczalni ścieków. Zaczęto wprowadzać nowe energooszczędne technologie, eliminując zanieczyszczenia u źródeł, co jest podstawową zasadą ekorozwoju. W procesie modernizacji instalacji montowane są urządzenia zmniejszające hałas przemysłowy. Doprowadzono do automatycznego monitorowania emisji spalin z Elektrociepłowni, uruchomiono czterostopniową sieć monitoringu powietrza i gleb wokół Petrochemii. W wyniku prowadzonych działań sczerpano znaczną ilość produktów naftowych zalegających grunty pod instalacjami Petrochemii. Podjęto szereg działań w celu gospodarczego wykorzystania odpadów zaolejonych i popiołów. Trwa rozruch technologiczny pieca do spalania odpadów ropopochodnych.

Wiele wysiłków włożono, aby zmniejszyć uciążliwość zakładów. Zarówno Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, jak i Wydział Ochrony Środowiska dyscyplinowały te zakłady do działań zmniejszających ich uciążliwość. Ze względu jednak na ogromne zaległości - lista tych zakładów niewiele się zmieniła (w międzyczasie wykreślono z listy takie zakłady jak: Młyn Nr 1 i Nr 2 w Płocku, Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Topoli Królewskiej, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Kutnie, a wprowadzono nowe: "Elgo" Gostynin, "M.B.A.M.S." - Sikórz. Znacznie ograniczono uciążliwość dla środowiska w OSM w Sierpcu, dzięki wybudowaniu oczyszczalni ścieków oraz zastosowaniu instalacji inż. Raszki w kotłowni, w "Aparelu" w Topoli Królewskiej dzięki wybudowaniu oczyszczalni mechaniczno-chemicznej oraz biologicznej, "Polfie" w Kutnie, dzięki włączeniu ścieków do kanalizacji miejskiej (poprzednio odprowadzane je do rzeki Ochni) oraz modernizacją licznych instalacji technologicznych i kotłowni z budową instalacji odsiarczania spalin, w cukrowniach dzięki wybudowaniu oczyszczalni ścieków przemysłowych, "Emicie" Żychlin - dzięki wybudowaniu oczyszczalni wód deszczowych, a działalność restrukturyzacyjna w Zakładzie doprowadziła do znacznego zmniejszenia uciążliwości - likwidacja galwanizerni, modernizacja linii produkcyjnych - doprowadziło to do zmniejszenia ilości emitowanych gazów i wytwarzanych odpadów, OSM w Krośniewicach - dzięki wybudowaniu oczyszczalni ścieków.

Jednym z zasadniczych celów było wyposażenie wszystkich miast i wielu wsi w oczyszczalnie ścieków z kanalizacjami. Priorytetem była ochrona obszarów będących źródłem zaopatrzenia w wodę, jezior i obszarów cennych przyrodniczo.

Od 1993 roku wybudowano biologiczne oczyszczalnie ścieków w miastach: Kutnie, Gąbinie, Wyszogrodzie, Krośniewicach, zmodernizowano i rozbudowano

oczyszczalnie dla miasta Płocka, Sierpca, budowana jest oczyszczalnia w Łęczycy, rozpoczęto budowę oczyszczalni ścieków w Drobinie (obecnie funkcjonuje kontenerowa oczyszczalnia ścieków dla osiedla mieszkaniowego). Budowano kanalizacje we wszystkich miastach województwa płockiego. Proces budowy kanalizacji jest kosztowny i dlatego długotrwały. Tak więc wkrótce wszystkie miasta w woj. płockim będą posiadały oczyszczalnie ścieków. Należy je dociążyć, wprowadzić III° oczyszczania.

Duży krok zrobiono również w ochronie wód na terenach wiejskich. Wybudowano oczyszczalnie ścieków i kanalizacje w Łącku, Słupnie, Witonii, Bielsku, Gozdowie, Górach, Brzozowie, Szcutowie, Słubicach, wielu domach pomocy społecznej, przy placówkach oświatowych (Dom Dziecka w Gostyninie i Giżycach), Szkole Podstawowej w Szczycie, gm. Oporów. Realizowano remont oczyszczalni po byłych PGR-ach (np. PGR Majki).

Cieszy fakt przygotowania i rozpoczęcia budowy oczyszczalni ścieków w Piątku, Daszynie, Zawidzu, dzielnicy Radziwie w Płocku, a także budowa kanalizacji we wsiach gminnych. Przygotowano dokumentację do budowy oczyszczalni ścieków w Brudzeniu Dużym. We wsi Osmolin, gm. Sanniki buduje się 30 przyzagrodowych oczyszczalni ścieków. Do podobnego przedsięwzięcia przygotowuje się gmina Bulkowo.

W zakresie ochrony powietrza, oprócz znacznego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń z "Petrochemii" zrealizowano bardzo istotne zadania: Instalacje odsiarczenia spalin w Ciepłowni Rejonowej, Zakładach "Polmos" oraz "Polfie" w Kutnie, Ciepłowni Rejonowej w Sierpcu, przeprowadzono modernizację systemów grzewczych za pomocą pomp ciepłych w ZOZ Gostynin-Kruk, wykonano kotłownię olejową w "Elgo" w Gostyninie, "Sadrob", OSM, "Bizon", Zakładach Mięsnych, "Galwakor" w Płocku, wielu zakładach w Gostyninie, Łęczycy.

Szczególnie ważnym osiągnięciem jest budowa gazociągów wysokiego ciśnienia Rosanów-Kutno, Kutno-Gostynin i Gostynin-Gustorzyn, Bronowo-Sierpc. Długość tych gazociągów wykonanych na terenie województwa płockiego wynosi 90 km. Pozwala to na zmianę ogrzewania paliwa stałego na gazowe, co wyeliminuje emisję pyłów oraz zmniejszy emisję zanieczyszczeń gazowych z niskich emitorów.

Zrealizowano ponad 100 kotłowni olejowych i olewo-gazowych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, szpitalach, domach opieki społecznej, komisariatach policji, osiedlach mieszkaniowych. Ma to niewątpliwie wpływ na jakość życia, czystość i wygodę użytkowników obiektów, z pożytkiem dla środowiska.

Niewykonane zadania, to:

- odsiarczanie spalin w Zakładzie Mleczarskim (obecnie "Mitex") w Radziwiu (zakład ten zainstalował niewielką kotłownię olejową, wobec czego instalacja odsiarczania spalin dla wybudowanej wcześniej kotłowni stała się bezprzedmiotowa),

- podłączenie do sieci miejskiej Rejonu Dróg Publicznych w Płocku oraz przeniesienie Wytwórni Mas Bitumicznych (zamiennie wykonano II° odpylania);

- zainstalowanie urządzeń redukujących emisję ga-

zową w OSM w Sannikach, ZWMI "EMIT" w Żychlinie oraz Cukrowniach: Borowiczki, Dobrzelin, Ostrowy, Mała Wieś. Zakłady te w ostatnich latach realizowały oczyszczalnie ścieków przemysłowych i nie wystarczyło im środków na inwestycje ochrony powietrza.

Mniej zadowalająca jest realizacja zadań w zakresie ochrony powierzchni ziemi. Wpływ Wojewody Płockiego na realizację zadań dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi był ograniczony. Polegał na koordynacji i doradztwie, gdyż zadania te należą do zadań własnych gmin.

Wybudowanych zostało 6 wysypisk odpadów komunalnych dla gmin: Mochowo (Gozdy), Drobin (Cieszewo), Płock (Kobierniki - dwie niecki) oraz w Łęczycy, zmodernizowano wysypisko w Żychlinie, zakończono budowę II niecki wysypiska dla Sierpca.

Pobudowano instalacje do odgazowania wysypisk w m. Niszczycze II, Maszewo n/Wisłą, Kobierniki, Bonisław. Biogaz wykorzystuje się do produkcji energii elektrycznej. Najdalej zaawansowany program unieszkodliwiania odpadów wprowadzono w Żychlinie - zbudowano jedyną w województwie segregatornię odpadów. Nie podjęto budowy wysypisk przez Urzędy Gminne w Gozdowie i Zawidzu. Nie zrealizowano także całego programu w zakresie budowy zakładu unieszkodliwiania odpadów dla Płocka. Najważniejszym osiągnięciem w zakresie ochrony powierzchni ziemi jest uświadomienie mieszkańcom gmin konieczności segregacji, odzysku surowców wtórnych, kompostowania, a nie tylko składowania odpadów. Powstałe Dwa Związki Gmin: Regionu Kutnowskiego i Regionu Płockiego podejmują prace w kierunku kompleksowego rozwiązania problematyki odpadów komunalnych. W 1995 r. rozpoczęto selektywną zbiórkę odpadów komunalnych w m. Płocku, Kutnie, Żychlinie. Ogłaszając konkurs na najlepszą gminę w unieszkodliwianiu odpadów komunalnych, Wojewoda Płocki chce zmobilizować gminy do działań w tym zakresie.

W zakresie odpadów przemysłowych nadal nierozwiązany jest problem odpadów pogalwanicznych. Zmieniły się w tym przypadku trendy w utylizacji odpadów niebezpiecznych.

- ZWMEIT "EMIT" ze względów ekonomicznych nie wykonały mini-spalarki odpadów polakiernicznych i izolacyjnych, nie wdrożyły metodyki gospodarczego wykorzystania szlamów pogalwanicznych. Z wykonanej OOS wynika, że te inwestycje są nieopłacalne ekonomicznie dla jednego zakładu. Odpady z EMIT-u sukcesywnie są zagospodarowywane przez LOBBE Sp. z o.o.

- ZAE "APAREL" w Topoli Królewskiej, Fabryka Mierników i Komputerów "ERA" w Gostyninie, Fabryka Maszyn Żniwnych w Płocku - nie zutylizowały odpadów pogalwanicznych. Część odpadów polakiernicznych została wywieziona także przez Spółkę "LOBBE" do spalania w spalarni odpadów w Dąbrowie Górniczej, część odpadów z FMZ zabezpieczono na terenie własnym w mogilniku.

W 1995 roku powstała Spółka "EKOGAL" w Kutnie, która ma zajmować się oczyszczaniem ścieków pogalwanicznych metodą jonitową i unieszkodliwianiem po-

wstających odpadów. Spółka ma zająć się obsługą galwanizerni z centralnej Polski.

Ponadto wykonano: instalację do wypalania krat i zawieszek w PPHU "Rolmasz" w Kutnie, a wszystkie cukrownie zainstalowały prasy do suszenia błota defekosaturacyjnego. Dzięki temu szlam nie stwarza uciążliwości dla środowiska, wykorzystywany jest na bieżąco w rolnictwie a cukrownie odzyskują cukier. Wybudowany z opóźnieniem piec obrotowy do spalania odpadów przemysłowych w "Petrochemii" jest w trakcie rozruchu. "Petrochemia Płock" S.A. na podstawie ekspertyz rzeczoznawców MOŚ, ZNiL zagospodarowała: popioły z Elektrociepłowni, osady z instalacji HF, popioły ze spalania osadów zaolejonych.

Częściowo rozwiązany został problem dotyczący odpadów poszpitalnych, dzięki wybudowaniu na terenie Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Płocku - spalarki odpadów szpitalnych, obsługującej dużą część województwa (ZOZ-y Płock, Sierpc, Gostynin-Kruk i Szpital Psychiatryczny). Istnieje pilna potrzeba budowy spalarni odpadów szpitalnych obsługującej całe województwo.

W zakresie ochrony środowiska przed hałasem przemysłowym koordynowano działania Zakładów z terenu woj. płockiego zmierzające do ograniczenia uciążliwości. Zrealizowano w tym zakresie wiele zadań, polegających między innymi na wyciszaniu źródeł hałasu, budowie ekranów akustycznych, montażu tłumików itp. Ograniczono hałas w bazie PERN w Górach, Zakładach Mięśnych w Płocku, OSM w Kutnie.

Chociaż notuje się jeszcze niewielkie przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu, np. w cukrowniach w Borowiczkach i Dobrzelinie - widać pozytywny wpływ na poprawę klimatu akustycznego w rejonie tych zakładów. W dalszym ciągu zakłady zmierzają do ograniczenia uciążliwości hałasowej poprzez stosowanie środków technicznych i organizacyjnych. W 1995 roku rozpoczęto realizację osłon akustycznych w postaci wymiany okien na dźwiękoizolacyjne. Jest to jeden z elementów rozwiązań natury architektoniczno-budowlanej w celu ochrony ludzi przed hałasem komunikacyjnym.

W zakresie ochrony przyrody, oprócz utworzenia nowych rezerwatów przyrody i pomników przyrody dość istotnym osiągnięciem jest opracowanie planów ochrony Gostynińsko-Włocławskiego i Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego. Ich celem jest ustalenie zasad ochrony przyrody i sposobu gospodarowania na terenach tych Parków i ich otulin.

Podjęto szereg działań (spotkań, narad z samorządami i nadleśnictwami) w sprawie zwiększenia lesistości województwa. W analizowanym okresie w ramach zwiększania lesistości województwa płockiego założono 460 ha upraw leśnych na gruntach porolnych w ramach dotacji z budżetu Wojewody (110 ha - 1994 r., 160 ha - 1995 r., 190 ha - 1996 r.). Zrealizowano urządzenie lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na łączną powierzchnię 15553 ha. Z inicjatywy Wojewody Płockiego w 1996 roku zostały wykupione przez Nadleśnictwa lasy i grunty prywatne przeznaczo-

ne do zalesienia w celu włączenia ich do zasobów lasów państwowych.

Na bazie programu krajowego i danych z gmin i nadleśnictw, opracowano "Program zalesiania województwa płockiego do 2020 roku". Ogłaszając konkurs na "najlepszą gminę w zalesianiu i zadrzewianiu", Wojewoda Płocki chciał zmobilizować samorządy do działania w tym zakresie.

Zainicjowano badania geologiczne mające na celu kompleksowe rozpoznanie przyczyn występowania osuwisk na Skarpie Wiślanej w Wyszogrodzie w związku z przypadkami, mającymi miejsce w przeszłości, zagrożenia mienia publicznego i prywatnego przez to zjawisko. Efektem powyższych działań będzie opracowanie koncepcji zabezpieczenia skarpy w Wyszogrodzie dla potrzeb projektu technicznego prac zabezpieczających. W związku z likwidacją kopalni ilosydyrytu w Łęczycy doprowadzono do zaplanowanego wypełnienia wodami podziemnymi wyrobisk, chodników i komór poeksploatacyjnych. Zniesiono jeden z dwóch obszarów górniczych, ustanowionych dla tej kopalni. Obecnie trwają prace porządkowe i rekultywacyjne na powierzchni, polegające na likwidowaniu zwałowisk pogórnich na obszarze gminy i miasta Łęczycy. Ich zakończenie będzie podstawą do zniesienia obszaru górniczego "Lubień".

W ciągu ostatnich 4 lat nastąpiły zmiany w organizacji służb ochrony środowiska, tj.:

1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Płocku uzyskał osobowość prawną, zmieniając formy udzielania pomocy finansowej z dotacji - na pożyczki i dotacje.

2. Powstało prężnie działające Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej, dzięki czemu wzrosła świadomość ekologiczna społeczeństwa naszego województwa, która jest podstawą prowadzenia działań ochronnych.

Realizuje ono:

- koordynowany przez Centrum Edukacji Ekologicznej Wsi w Krośnie - Program "Czysta Wisła i Rzeka Przymorza", w którym uczestniczą szkoły z 7 gmin województwa płockiego. Zastosowany jako narzędzie edukacyjne szkolny monitoring środowiska uświadamia młodym uczestnikom programu zachodzące w przyrodzie na skutek działalności człowieka wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

- polsko-amerykański program edukacji ekologicznej "Krań". Celem programu jest kształtowanie postaw ekologicznych w najmniejszych grupach społecznych, rodzinie, gminie, szkole, zakładzie pracy, organizacji ekologicznej z zachowaniem odrębności regionalnych, z odejściem od samego tylko prowadzenia zajęć na rzecz współtworzenia edukacyjno-ekologicznego teatru. Pierwszy etap programu w woj. płockim obejmował 5 społeczności gminnych. Rozpoczęto realizację II etapu programu, rozszerzając go na kolejne gminy w województwie płockim, a także na 3 nowe województwa.

- specjalne formy edukacji ekologicznej kierowane są w stronę dorosłych. Należą do nich: publikacje do-

tyczące ochrony środowiska, konferencje i sympozja naukowe. Działalność edukacyjną prowadzą ponadto Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Łącku, działające w ramach Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko-Włocławskie i Powszechny Uniwersytet Wiedzy Ekologicznej w Sierpcu.

Zasady ekorozwoju realizowane są poprzez egzekwowanie wymagań ochrony środowiska na etapie lokalizacji inwestycji (decyzji ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowania terenu), rozwiązań projektowych i w stosunku do istniejących obiektów. Bardzo pomocna w tych działaniach jest Wojewódzka Komisja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko oraz Wojewódzka Komisja Koncesji i Badań Geologicznych.

Skutki reformy samorządowej, obowiązująca ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska są sprzymierzeńcami inwestycji w dziedzinie ochrony powietrza i wód. Kary za przekroczenia dopuszczalnych emisji SO₂, NO_x i pyłów oraz ceny odbioru i utylizacji ścieków dyktowane przez przedsiębiorstwa komunalne nadają oprócz ekologicznego, także istotny wymiar finansowy projektom inwestycyjnym realizowanym w tym obszarze. Brak precyzyjnych ustawowych regulacji w dziedzinie urządzeń ochrony powierzchni ziemi (wysypiska, kompostownie, spalarnie odpadów) decyduje o małej popularności tych instalacji w programach inwestycyjnych gmin. W miastach, względy bytowe i sanitarne, wymuszają aktywność mieszkańców, służb komunalnych i władz samorządowych. W gminach wiejskich o rozproszonej zabudowie bardzo trudno jest zmusić mieszkańców do dobrowolnego w istocie opodatkowania się na cele unieszkodliwiania odpadów i sprzyjania organizacyjnym działaniom władz gminnych w tym zakresie. Istotne znaczenie odgrywa tu świadomość ekologiczna społeczeństwa. Doświadczenia wielu wysoko rozwiniętych krajów jednoznacznie wskazują na potrzebę rozwoju elementarnej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców miast i wsi, a także decydentów.

Nie można jednak patrzeć tylko wstecz i myśleć o tym co zrobiono. Należy wnikliwie analizować tendencje, postawy i zachowanie. Przewidywać możliwe zagrożenia i planować sposób przeciwdziałania im.

Zagwarantowanie warunków trwałego wzrostu gospodarczego nie byłoby możliwe bez aktywnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska. Trwałość rozwoju gospodarczego polega bowiem na unikaniu barier wzrostu, jakie może stanowić zanieczyszczona woda, ziemia skażona tak, że nie można jej wykorzystać rolniczo. Tak więc warunkiem zrównoważonego rozwoju jest uwzględnienie w społeczno-gospodarczych planach i programach wymogów ochrony środowiska.

Wśród zamierzeń, jakie obecny Rząd postawił przed sobą na najbliższe lata znalazły się takie cele, jak:

- wprowadzenie do polityki społeczno-gospodarczej kraju zasad zrównoważonego rozwoju,
- lepsze niż dotychczas rozpoznanie zagrożeń środowiska,
- doskonalenie monitoringu zanieczyszczeń,
- pogłębianie i rozszerzanie zakresu odpowiedzialności podmiotów gospodarczych za zanieczyszczanie

środowiska,

W roku 1996 opracowano "Program ochrony środowiska w województwie płockim" do 2001 roku. Powstał on jako realizacja:

1. usteleń "Agendy 21" przyjętej na Szczycie Ziemi w Rio w czerwcu 1992 r.,
2. "Polityki ekologicznej państwa" przyjętej w maju 1991 r. przez Sejm RP,
3. zobowiązań Wojewody do opracowania programu zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.
4. usteleń Kolegium Wojewody z 7 maja 1996 r.

"Program" jest także odpowiedzią na Uchwałę Zgromadzenia Ogólnego Krajowego Sejmiku Samorządu Terytorialnego z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie opracowania przez gminy "Założeń polityki ekologicznej". "Program" uwzględnia materiały z 32 miast i gmin woj. płockiego "Agenda 21", dane z WIOŚ, WFOŚiGW w Płocku, Wydziałów Urzędu Wojewódzkiego, KW PSP i KW Policji, Kuratorium Oświaty, urzędów rejonowych, zakładów prowadzących działalność gospodarczą.

"Program" uwzględnia:

- "Studium zagospodarowania przestrzennego woj. płockiego"

- "Program rozwoju gospodarczego woj. płockiego".

Celem strategicznym "Programu" jest rozwój zrównoważony tj. rozwój, który podporządkowuje potrzeby i aspiracje społeczeństwa i państwa możliwościom, jakie daje środowisko, którym dysponujemy.

Podstawowe cele "Programu" to:

- umocnienie i przyspieszenie zaistniałej już tendencji do zmniejszenia ilości pyłów i szkodliwych gazów odprowadzanych do atmosfery oraz zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód powierzchniowych;
- zmniejszanie deficytu czystej wody;
- ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów;
- przyspieszenie działań na rzecz unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
- zintensyfikowanie ochrony zasobów surowcowych;
- zahamowanie wzrostu negatywnego oddziaływania na środowisko transportu, linii energetycznych, środków łączności;
- zmniejszenie zagrożenia ludności i środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu;
- zwiększenie lesistości, poprawa stanu zdrowotnego lasów, rozszerzenie zadrzewień;
- zwiększenie powierzchni chronionych o obszary o wysokich walorach przyrodniczych.

Do osiągnięcia wymienionych celów niezbędne są określone działania w sferze inwestycyjnej, działania pozainwestycyjne, a także konkretne środki finansowe.

Oto przyjęte kierunki działań w sferze inwestycyjnej i pozainwestycyjnej:

1. Dalsze ograniczanie oddziaływania szczególnie uciążliwych dla środowiska zakładów tj. Petrochemii Płock S.A. i zakładów znajdujących się na "wojewódzkiej liście zakładów uciążliwych dla środowiska".

2. W dziedzinie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem ze źródeł stacjonarnych:

- poprawa jakości stosowanych paliw poprzez odsiarczanie produkowanych paliw,
- stosowanie pierwotnych metod redukcji emisji tlenków azotu (palników niskoemisyjnych, fluidalne technologie spalania),
- modernizacja lub zabudowa urządzeń odpylających i odsiarczających,
- zastępowanie węgla innymi nośnikami energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych (olej opałowy, gaz),
- racjonalizacja systemów ciepłowniczych w miastach, wykorzystanie do ogrzewania biogazu z wysypisk i oczyszczalni ścieków, zastosowanie pomp ciepłych,
- wprowadzenie energooszczędnych technologii przemysłowych, termorenowacja obiektów,
- ograniczanie emisji odorów z zakładów utylizacji odpadów a także przetwórstwa rolno-spożywczego.

3. W dziedzinie ochrony powietrza i ochrony przed hałasem z transportu:

- doskonalenie systemu komunikacji poprzez budowę obwodnic miast, infrastruktury dla ruchu drogowego;
- zapewnienie dostępności paliw o standardach Unii Europejskiej, w tym o obniżonej zawartości ołowiu w benzynach, benzyny bezołowiowej i oleju napędowego niskosiarkowego;
- wprowadzenie zgodnego z wymogami Wspólnoty Europejskiej systemu kontroli emisji spalin i hałasu ze środków transportu, wyposażenie stacji kontroli pojazdów w analizatory spalin, dymomierze i mierniki hałasu;
- wprowadzanie do ruchu pojazdów bezpiecznych ekologicznie (z nowoczesnymi układami zasilania silników, wyposażonych w katalizatory, z wyeliminowaniem azbestu z okładzin ciernych, przystosowaniem części taboru komunikacyjnego do zasilania gazem);

4. W zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej:

- budowa zbiorników retencyjnych;
- zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego na Ziemi Płockiej;
- modernizacja, rozbudowa i budowa stacji uzdatniania wody;
- przedsięwzięcia ograniczające zużycie wody i powstawanie ścieków, w tym zamknięte obiegi wodne;
- budowa w zlewniach rzek: Bzury, Skrwy Lewej i Prawej, Słupianki, a także w zlewniach jezior w celu ich ochrony wysokoefektywnych oczyszczalni ścieków, zapewniających wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń, wyposażonych w energooszczędne urządzenia;
- budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w miastach w celu zwiększenia ich przepustowości jak też podniesienia stopnia oczyszczania ścieków, w tym też usuwania związków biogenych;
- poprawa warunków sanitarnych małych jednostek osadniczych poprzez budowę wiejskich systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, a w rozproszonej zabudowie - przyzagrodowych oczyszczalni ścieków;

5. W dziedzinie ochrony powierzchni ziemi:

- budowa zakładów do przetwarzania, gospodarczego wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów;

- odzysk surowców wtórnych;
- rekultywacja wyeksploatowanych wysypisk i wyrobisk,
- zalesianie i zadrzewianie gruntów zanieczyszczonych,
- wdrażanie nowych mechanizmów ekonomicznych stymulujących proekologiczne zachowania producentów i konsumentów (np. w zakresie postępowania z opakowaniami);
- wdrożenie nowych uregulowań prawnych dotyczących zasad racjonalnego zużycia surowców w gospodarce;
- odchodzenie od strategii usuwania skutków produkcji na rzecz strategii czystszej produkcji zmierzającej do ograniczania powstawania odpadów, zapobiegania marnotrawstwu materiałów, surowców naturalnych.

6. W zakresie ochrony przyrody i ochrony lasów:

- utworzenie nowych obiektów przyrodniczo-cennych,
- realizacja "krajowego programu zwiększania lesistości" poprzez zalesianie i zadrzewianie terenów nie wykorzystywanych przez rolnictwo, zintensyfikowanie działań na rzecz ochrony lasów.

7. W zakresie ochrony przed uciążliwościami oddziaływań fizycznych:

- likwidacja ekstremalnych źródeł hałasu przenikającego do środowiska,
- budowa osłon akustycznych,

8. Inne działania pozainwestycyjne, to głównie:

- edukacja ekologiczna społeczeństwa w celu podniesienia świadomości ekologicznej dotyczącej zwłaszcza praw i obowiązków każdego obywatela na rzecz środowiska,
- wzmocnienie systemu monitoringu środowiska systemem kontroli i egzekwowania przestrzegania prawa;
- likwidacji i zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska;

- opracowania studialno-projektowe dotyczące rozwiązania globalnych problemów ochrony środowiska w skali województwa (np. postępowanie z odpadami niebezpiecznymi, przemysłowymi i typu medycznego, azbestem, wrakami samochodowymi, zużyтыми olejami, ocena oddziaływania na środowisko dla Zbiornika Włocławskiego, opracowanie warunków korzystania z wód dorzecza Bzury, Skrwy Prawej i Lewej, banki danych emisji i zanieczyszczeń hałasem);

Ustalając priorytety realizacji zadań, uwzględniano zasadę regionalizacji zadań ochrony środowiska, w tym związki ponadgminne w województwie (działania związków gmin w celu unieszkodliwiania odpadów), a także realizacje porozumień międzywojewódzkich, regionalnych (np. Porozumienie Wojewodów Makroregionu Środkowego w sprawie ochrony wód i gospodarki wodnej w zlewni Bzury, działań na rzecz zwiększania lesistości i realizacji zadrzewień w Makroregionie Środkowym, unieszkodliwianie odpadów, porozumienie 7 wojewodów z kwietnia 1992 r. w sprawie Kaskady Dolnej Wisły; współpraca z województwami sąsiednimi dotycząca obszarów przyrodniczo - cennych np. Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, projekt utworzenia narwiańsko-nadwiślańskiego parku krajobrazowego).

Należy w tym miejscu szczególnie zaakcentować konieczność realizacji inwestycji ochrony środowiska

przez instytucje podległe lub nadzorowane przez Wojewodę, przedsiębiorstwa państwowe, samorządy terytorialne. Generalnie przez wszystkie podmioty korzystające ze środowiska.

Wśród projektów inwestycyjnych są nie tylko czysto chroniące środowisko (np. oczyszczalnie ścieków, urządzenia ochrony powietrza, unieszkodliwiania odpadów), ale są też przedsięwzięcia technologiczne, uwzględniające tzw. "czystsza produkcję", których realizacja znacznie poprawi stan środowiska nie tylko w woj. plockim, ale także w skali kraju.

Łącznie według danych szacunkowych na realizację zadań ochrony środowiska potrzeba około 250 000 000 PLN rocznie, tj. 1,5 mld PLN do 2001 roku.

Źródła finansowania zadań, to:

- Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, gminne fundusze ochrony środowiska ,

- budżet Państwa, w tym też będący w gestii Wojewody.

- środki budżetów gmin, zakładów pracy,

- środki pomocowe zagraniczne np. PHARE (zalesianie, ochrona lasów); GEF (Globalny Fundusz Ochrony Środowiska), ISC (Instytut na Rzecz Społeczności Zrównoważonych w Vermont USA),

- Ekofundusz,

- Bank Ochrony Środowiska (którego Filia jest organizowana w Płocku),

- Fundacja Zaopatrzenia Wsi w Wodę i inne.

"Program" realizowany jest w okresie przelomowym ze względu na:

1. Integrację Polski z Unią Europejską,

2. Konieczność nowego myślenia w zakresie ochrony środowiska i zapobiegania zanieczyszczeniu. Kończy się filozofia "końca rury", przechodząc w działanie zmierzające do usuwania zanieczyszczeń "u źródła", wdrażania najlepszych dostępnych technik i technologii.

3. Konieczność analizy, czy wystarczające są mechanizmy prawno-ekonomiczne stymulujące działania na rzecz poprawy stanu środowiska. Na pewno trzeba

je doskonalić. Muszą być one dostosowane do dokonujących się przemian społeczno-gospodarczych w Polsce i przekształceń w gospodarce.

4. Wzrastającą rolę samorządów terytorialnych również w zakresie ochrony środowiska. Stają przed nimi nowe, trudniejsze niż dotąd, zadania do realizacji.

Zakładamy, że realizując przedstawiony "Program" osiągniemy w końcu 2001 roku następujące efekty:

- obniżona zostanie emisja gazów o około 38 tys. ton,

- hałas przemysłowy osiągnie wielkości normatywne,

- znacznie obniżony zostanie hałas komunikacyjny,

- do III klasy czystości doprowadzonych zostanie około 115 km rzek,

- poprawi się jakość wód w jeziorach,

- o 30% zmniejszy się ilość składowanych odpadów,

- zalesionych zostanie ponad 1300 ha gruntów polnych,

- zasadzonych będzie ponad 500 tysięcy drzew i krzewów.

- ludność będzie miała zabezpieczoną lepszej jakości wodę,

- ochroną objęte zostaną nowe obiekty przyrodnicze,

- wzrośnie świadomość ekologiczna społeczeństwa,

- zniknie Płocki Obszar Ekologicznego Zagrożenia.

Program ten ma szansę być zrealizowany, jeśli:

- wszyscy odpowiedzialni, w tym także samorządy terytorialne, jednostki organizacyjne, zakłady pracy podejmą zaplanowane inwestycje;

- fundusze ekologiczne będą funkcjonować i wspierać realizację zadań;

- zakłady pracy będą dysponować własnymi środkami, które mogą przeznaczyć na zadania ochrony środowiska;

- administracja rządowa będzie dysponowała odpowiednią kadrami, która będzie egzekwować realizację programu.

Mam nadzieję, że "Program" uzyska aprobatę tych wszystkich, którym bliskie jest dobro środowiska naturalnego w woj. plockim i w Polsce.